

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา*

GENERAL KNOWLEDGE ABOUT POLITICAL SCIENCE ACCORDING TO BUDDHISM

ภวัต วิสรัมย์¹ และ กัลยกร ทองทัບ²

Phawat Wisaram¹ and Kanyakorn Thongtub²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: phawatwis@mbu.ac.th

Received 17 January 2024; Revised 27 February 2024; Accepted 29 February 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายและลักษณะสำคัญของรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา มีพื้นฐานในหลักสูตรดัชนีคุณธรรมของพระพุทธศาสนา ที่กล่าวถึงหลักเจตจำนงที่บัญญัติไว้ในพระพุทธศาสนา เช่น ปรัชญาสามยาม ที่สอนให้ปฏิบัติตนตลอดชีวิต ได้แก่ ศีลสามปฏิบัติ คือ การสวดมนต์ภาวนาทั้งใจในพินทุทุกข์ มีสติทั้งปวง และปฏิบัติทางด้านความดีในพินทุ นอกจากนี้มีหลักสามปี่ ที่ให้คำแนะนำเรื่องการพัฒนาจิตใจ และหลัก “สามทศ” ที่สอนให้ปฏิบัติทางสังคมและการให้ทานศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาโดยรวมแล้วการศึกษารัฐศาสตร์ในแนวหลักพระพุทธศาสนามีการบูรณาการแนวทางการใช้ชีวิตในทางที่ดีและเพื่อส่งเสริมพัฒนาทางศีลธรรมการปกครองแนวพุทธมีรากฐานในหลักศาสนาพุทธศาสนา ซึ่งนำมาประยุกต์ในการบริหารมุ่งหวังสร้าง

Citation:

* ภวัต วิสรัมย์ และ กัลยกร ทองทับ. (2567). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ตามแนวหลักพระพุทธศาสนา. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาศังคม, 2(1), 53-65.

Phawat Wisaram and Kanyakorn Thongtub. (2024). General Knowledge About Political Science According to Buddhism. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(1), 53-65.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.26>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

สังคมที่เชื่อมโยงกันด้วยคุณค่าทางศีลธรรมและให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขและสันติภาพ ผ่านทางการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาและการเลี้ยงทางที่ไม่พึงประสงค์

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, การเมือง, การปกครอง, พระพุทธศาสนา, รัฐ, ศีลธรรม

Abstract

The academic article on “General knowledge about political science according to Buddhist principles” aims to explain the meaning and important characteristics of political science according to Buddhist principles, with a basis in Buddhist Morality Index Course That refers to the principles of intention established in Buddhism, such as the philosophy of Samayam that teaches one to practice throughout one's life, namely the Three Precepts, which is to vacate the whole mind from suffering, to be mindful of all things, and to practice good deeds in business. In addition, there is the three-year principle that provides guidance on mental development and the "three directions" principle that teaches social practice and devotion to Buddhism. Overall, the study of political science in accordance with Buddhist principles is integrated. Guidelines for living life in a good way and for promoting moral development. Buddhist governance has its roots in the principles of Buddhism. which is applied in state and social administration Aims to create a society connected by moral values. and give importance to creating happiness and peace Through practicing one's religion and avoiding undesirable paths.

Keyword: Culture, Politics, Government, Buddhism, State, Morality

บทนำ

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสนามีการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารสังคมอย่างมีพื้นฐานในหลักศาสนาพุทธศาสนานี้มุ่งสู่การเข้าใจและประยุกต์ใช้หลักสูตรพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตร่วมสังคมโดยเน้นที่การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เพื่อสร้างสังคมที่

เชื่อมโยงด้วยความเข้าใจทางศีลธรรมและคุณค่า ทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมในทางที่เพื่อส่งเสริมความสุขและความสันติภาพในสังคม

ในศตวรรษที่ 21 บริบทสังคมนั้นประกอบด้วยกลุ่มบุคคลต่างๆที่มีความคิด ความอ่าน เป็นส่วนตัวสูง ตลอดจนความศรัทธา นิสัย มุมมอง การดำรงชีวิต วัฒนธรรมที่ แตกต่างกัน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างตลอดเวลา มารวมตัวกันอยู่ภายใต้ สังคมที่พื้นที่เดียวกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารต้องหารูปแบบการปกครองและกฎหมายเกณฑ์ที่มีความทันสมัยและที่เหมาะสมมาใช้ในสังคมนั้นรวมถึงความถูกต้องตามคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สังคมนั้นๆอยู่อย่างราบรื่น ไม่มีการเอาเปรียบ มียุติธรรมดำเนินชีวิตไปด้วยดี มีความปรองดองรู้จักสามัคคี เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ถ้าเมืองหรือสังคมนั้นไม่มี

การปกครองที่เหมาะสมหรือมีควบคุมที่ไม่ดีหรือถ้าสังคมนั้นมีความหลากหลายทางความคิดทางวัฒนธรรมทางศาสนามาใช้แล้วก็จะทำให้สังคมนั้นเกิดความวุ่นวายมีความขัดแย้ง มีความไม่ปลอดภัยเกิดความแตกแยกไม่คุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะทำให้เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ความเห็นแก่ตัวตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีปรับปรุงกฎหมาย ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญที่ก้าวหน้าตลอดเวลา มีการปกครองที่เหมาะสมจึงเป็นที่ต้องการของทุกๆสังคมนั้นและสังคมไทยมีความสัมพันธ์กับ ศาสนามานาน ศาสนาจึงเป็นเรื่องง่ายที่คนในสังคมจะเข้าถึงโดยการใช้หลักการของรัฐศาสตร์ กับหลักธรรมมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการธำรงรักษาความชอบธรรมของการปกครองและการยอมรับของประชาชนที่มีต่อผู้ปกครอง (โกวิท วงษ์สุวัฒน์, 2531)

พระพุทธศาสนาหมายถึงคำสั่งสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้าเป็นประมวลความรู้ทาง ศาสนาระบบหนึ่งเช่นเดียวกับประมวลความรู้ทางมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่เรียนกันอยู่ตาม สถาบันการศึกษาต่างๆ ประมวลความรู้ทางพระพุทธศาสนาการใช้หลักธรรม คำสอนของ พระพุทธเจ้า มาเป็นแนวทางในการบริหารบ้านเมืองในการปกครองในการออกกฎหมายเพื่อให้ทุกคนในสังคมมีคุณธรรมมีจริยธรรมตลอดจนองค์กรหรือหน่วยงานมาใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานถ้าในสังคมนั้นปกครองหรือบริหารงานโดยใช้ หลักธรรมเป็น แนวทาง ก็เชื่อได้ว่าสังคมนั้นจะมีความสุขสงบ มีความเจริญก้าวหน้า

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์เป็นการศึกษาหาความรู้ด้านรัฐศาสตร์ที่มีปรากฏอยู่ใน คำสอนของพระพุทธศาสนาแต่โดยที่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเป็นศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เกิดความ สงบสุขความไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ได้มาเน้นด้านการปกครองแต่เป้าหมายเหมือนกันกับ

รัฐศาสตร์จึงไม่มีหลักทฤษฎีทางรัฐศาสตร์โดยคำสอนที่เกี่ยวข้อง กับศีลธรรมและจริยธรรมในการประพฤติตน เป็นที่ต้องการของผู้ปกครองและผู้ใต้ ปกครองจะต้องประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีและมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีสงบสุขและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการอยู่ร่วมกันทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนทั้งโลก การศึกษาหาความรู้ด้านรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์จึงศึกษาหาความรู้โดยอาศัยหลักคำสอนที่มีปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนาที่ สอดคล้องและเหมาะสมกับหลักการทางรัฐศาสตร์

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเอกของโลกที่มีหลักคำสอนอันเปรียบเสมือนห้วงมหานที แห่งสรรพศาสตร์ จึงมิใช่เพียงแค่ว่าเป็นปรัชญาหรือทฤษฎีเท่านั้น หากแต่ยังมีเนื้อหาครอบคลุมถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความนึกคิดแทบทุกด้านและที่สำคัญพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการกระทำ (กรรมวาท และกิริยาวัต) เป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม(วิริยวัต)ไม่ใช่ศาสนาแห่งการอ่อนวอนปรารภหรือศาสนาแห่งความหวังหวังกังวล การสั่งสอนธรรมของพระพุทธเจ้าทรงมุ่งผลในทางปฏิบัติให้ทุกคนจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริงๆ ในโลกนี้และเริ่มต้นแต่บัดนี้

คำว่า “พระพุทธศาสตร์” แยกได้เป็น 3 คำ คือ คำว่า พระ แปลว่าประเสริฐ ดีเลิศ คำว่า พุทธะ แปลว่า ผู้รู้-ผู้ตื่น-ผู้เบิกบานในที่นี้หมายถึงท่านผู้ตรัสรู้หรือริยสัจ 4 อย่างถ่องแท้ คำว่า ศาสตร์ แปลว่าความรู้ หรือองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งเป็นกิจกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่งที่มุ่งอธิบายอย่างเป็นระบบในความที่น่าจะเป็นไปได้ เมื่อรวมกันแล้วได้ความหมายว่าองค์แห่งความรู้ของผู้รู้-ผู้ตื่น-ผู้เบิกบานอย่างประเสริฐ (มยุรา อูเรนทร์, 2545)

พุทธศาสนา เป็นผลโดยตรงที่มีจากการสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระพุทธรูปองค์พุทธองค์) โดยตรง 6 ก่อนคริสตกาลในปัจจุบันมีผู้นับถือนานาชาติทั่วโลกมากมายทั่วทั้งประเทศญี่ปุ่นจีนในออสเตรเลีย พม่าม้งมันและต่อเนื่องและยังมีการย่อยให้เห็น นักสำรวจเพื่อเป็นแนวทางของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือเตรียมตระเตรียมตนเพื่อตามหาความจริงและวิธีที่จะประดิษฐ์จากการสูญเสียที่ทำให้เกิดความทุกข์ ซึ่งเรียกว่า "การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต" อาจจะเพิ่มเติมที่พุทธศาสนามีหลายสี สิ่งสำคัญได้แก่

1. อริยสัจ (อริยสัจสี่)

1.1 ทุกข์ (ทุกข์) คือ ชีวิตมีความทุกข์เสมอสำหรับความทุกข์ทั่วไป ทุกข์ทุกประการหรือทุกข์ที่มีทั้งหมด

1.2 ความทุกข์ทรมาน (Samudaya) คือ ทุกข์คือความทรมานทางความปรารถนาที่จะเชื่อต่อพระเยซูจริงๆ

1.3 การขจัดทุกข์ (นิโรธ) คือ ทุกข์สามารถถูกขจัดได้ และสิ่งที่ทำให้ขจัดทุกข์คืออริยสัจ

1.4 ไม่เป็นไร (มรรคา) คือ ทางสู่การขจัดทุกข์คือแปดแยกและทางหนึ่งก็คือ "อานาปาฏิสติประทาน" (มรรคมืองค์แปด)

2. อานาปาฏิสติประทาน (มรรคมืองค์แปด)

2.1 จิตสำนึกที่ถูกต้อง (ความเข้าใจที่ถูกต้อง)

2.2 การกระทำที่ถูกต้อง (เจตนาที่ถูกต้อง)

2.3 การพูดที่ถูกต้อง (คำพูดที่ถูกต้อง)

2.4 ถูกต้อง (Right Action)

2.5 อาชีพที่ถูกต้อง (การดำรงชีวิตที่ถูกต้อง)

2.6 พยานามที่ถูกต้อง (ความพยายามที่ถูกต้อง)

2.7 หัวใจที่ถูกต้อง (สติที่ถูกต้อง)

2.8 การปฏิบัติที่ถูกต้อง (สมาธิที่ถูกต้อง)

3. สูตรการสวดมนต์ (Triple Gem)

3.1 พระพุทธเจ้า (พระพุทธเจ้า) ผู้รู้และความจริงเป็นผู้ประสานความสุขและสัมปทาน

3.2 พระธรรม (ธรรมะ) ประการที่สอนโดยพระพุทธเจ้า และระบุถึงกฎหมายและอานาปาฏิสติประทาน

3.3 สังฆทาน (สังฆะ) ชุมชนของนักปฏิบัติตามศาสนาพุทธ

ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล เมื่อพระองค์สร้างพระพุทธรูปประจำกายขึ้น ณ อุทยานต่าง ๆ ในเขตแดนไทย ลาว พม่า และพระพุทธศาสนาได้รับการนำเข้ามาในพื้นที่ประเทศไทยผ่านทางการค้าและการส่งคมกับประเทศอินเดีย โดยมีตำราศาสนาที่สำคัญคือ ตรรกะ ซึ่งถือเป็นสำนักงานสากลของพระพุทธศาสนา ต่อมาพระศรีมหาโคดมพุทธเจ้าก็ได้มีการปรากฏอยู่ในพื้นที่ประเทศไทย และส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกอย่างมีประสิทธิภาพของการนำพระพุทธศาสนาเข้ามาในประเทศไทย

ในช่วงรัชกาลสุโขทัยและอยุธยา การพัฒนาทางศาสนาและวัฒนธรรมไทยมีการสนับสนุนอย่างมากจากรัฐบาล โดยมีการสร้างวัดและโบราณสถานเพื่อเป็นสถานที่สำคัญในการดำเนินพิธีศาสนา นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนาและการศึกษาอื่น ๆ เช่น การสร้างโรงเรียนพุทธศาสนา และการจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมะ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและเชื่อมั่นในทางพุทธศาสนา ในรัชกาลที่ 9 ของกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 4) ได้มีการสนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนาและการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างมาก ซึ่งได้ทำให้พุทธศาสนาเป็นสถานที่สำคัญในสังคมไทยและมีความสำคัญอย่างมากต่อวัฒนธรรมไทย

ในปัจจุบัน พระพุทธศาสนายังเป็นศาสนาที่สำคัญในสังคมไทย มีการสนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนาและการฟื้นฟูพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยอย่างมาก พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ด้วยชนชาติไทยได้นับถือและยกย่องเทิดทูนเป็นสรณะแห่งชีวิต สืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติส่วนใหญ่ ศาสนามีประวัติศาสตร์ยาวนานในประเทศไทย และความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ตรวจสอบรายชื่อภาพรวมสัญญาณ พุทธศาสนาตามลำดับเข้ามาในส่วนของ "ภาคล้านนา" ของความเห็นเอเชียธิดาที่ 3 ก่อนคริสตกาล ทิศทางสหกรณ์การค้าและสังคมกับประเทศอินเดีย การสัญญาณของพระพุทธศาสนา มีผลต่อชีวิตของประชาชนนี้
2. ตรวจสอบผ่านพระอาราหัต ผู้บริหารระดับสูงได้รับการเชื่อในพระอาราหัตหรือผู้ทรงคุณวุฒิความรู้ที่สนับสนุนสูงที่พื้นที่นี้และสอนสั่งการที่มีคุณสมบัติแก่ประชาชน
3. เชื้อผ่านพระโกศ พระโกศ(มหากัสสปะ) อีกครั้งหนึ่งพระอาราหัตที่มีความสำคัญในการนำเข้าสู่ระบบการปกครองประเทศไทยซึ่งถือรักษาการรักษาตัวเองจากรุ่นหน้า

4. ในอดีตผ่านวัดและโบราณสถาน ต้องวัดเพื่อให้ท่านทำพิธีเพิ่มมากขึ้นโดยเริ่มต้นจากการสร้างวัดสุโขทัยและวัดอยุธยาสร้างในรัชกาลที่ 1 ของราชวงศ์สุโขทัยและราชวงศ์อยุธยาตามลำดับ

5. หลังสมัยอยุธยา ในสมัยราชวงศ์อยุธยา เป็นหลักในการได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลโดยมีการสร้างวัดและโบราณสถานเพื่อให้ท่านทำพิธีการอย่างเป็นทางการ

6. ในรัชกาลที่ 9 ของกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 4) สนับสนุนการศึกษาพุทธศาสนา และมักจะสร้างวัดและโรงเรียนพุทธศาสนาในระดับท้องถิ่นและแผ่นดิน

7. ประเพณีผ่านพุทธศาสนาศาสนาพุทธในสมัยรัชกาลที่ 9 สามารถเลือกรัฐบาลสร้างวัดโรงเรียนศาสนาและศูนย์ศึกษาธรรมะเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและสนับสนุนพุทธศาสนา

ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับสังคมไทย

พระพุทธศาสนามีบทบาทที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายด้านสำคัญ เช่น

จริยธรรมและจริยศาสตร์ พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์ต่อคุณธรรม รวมถึงเสนอแนวทางที่จะหายไปจากความทุจริตและทุจริต ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างสังคมที่เป็นอยู่ด้วยกันได้อย่างสมบูรณ์แบบ

นิเวศวิถี พระพุทธศาสนาสอนให้คนรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและต่อผลของการกระทำนั้น ทำให้เกิดความตระหนักในการพึ่งตนเองและประสบการณ์สุขที่มีคุณค่าทางจริยธรรม

สันติภาพและการเข้าใจร่วมกัน พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีสันติภาพในใจและรับรู้ถึงความทุกข์ทรมานของชีวิต นอกจากนี้ยังเน้นถึงการเข้าใจและเห็นภาพรวมของสังคม ทำให้มีความเห็นที่มีพื้นฐานทางจริยธรรมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งได้ด้วยวิธีที่สันติภาพ

การช่วยเหลือ พระพุทธศาสนาสอนให้คนมีจิตใจสัมพันธ์และเห็นคุณค่าในการช่วยเหลือผู้อื่น การกรุณาเมตตาเป็นส่วนสำคัญของศาสนาที่สอนให้คนมีความเมตตาและเข้าใจถึงความทุกข์ทรมานของผู้อื่น

การปกครองและความยุติธรรม พระพุทธศาสนาสอนให้คนรับผิดชอบต่อการปกครองและการมีความยุติธรรมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังเน้นให้คนเข้าใจถึงการตระหนักต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ดังนั้น พระพุทธศาสนามีอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อสังคมไทยในด้านทั้งจริยธรรมและการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสันติภาพ

ความสำคัญหลักคำสอนพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก เป็นฐานความรู้และแนวทางการใช้ชีวิตที่สำคัญในพุทธศาสนา มีหลายคำสอนที่มีความสำคัญและเป็นที่รู้จักทั่วไปในวงการพุทธศาสนา ต่อไปนี้คือบางหลักคำสอนที่มีความสำคัญ

นิพพาน (นิพพานวิทยา) คำสอนเกี่ยวกับความลำบากของชีวิตและการปลดปล่อยจากวงจรของความทุกข์ทรมาน พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติธรรมเพื่อการบรรลุนิพพานและการปลดปล่อยจากการทุกข์ทรมานทางจิตใจ

สังขะ (สังขะวิทยา) เป็นหลักการเรื่องความจริงและความเป็นจริงในทุกสิ่ง พระพุทธเจ้าสอนให้เข้าใจถึงความจริงของธรรมชาติและลำดับของการเกิดขึ้น

ศีล (ศีลวิทยา) คำสอนเกี่ยวกับการตัดสินใจในการปฏิบัติตามธรรม พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติตามหลักศีลเพื่อประสบความสำเร็จในการปฏิบัติธรรม

ปัญญา (ปัญญาวิทยา) พระพุทธเจ้าสอนถึงความสำคัญของการพัฒนาปัญญาในการรู้เรื่องทางจิตและธรรม

มัชชา (มัชชาวิทยา) คำสอนที่เน้นความสำคัญของการปฏิบัติธรรมและพัฒนาศีลธรรม เพื่อประสพความสุขและการมีสุขภาพจิตที่ดี

เมตตา (เมตตาวิทยา) เป็นคำสอนเกี่ยวกับความกรุณาและมีน้ำใจต่อทุกสิ่งมีชีวิต พระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติตามหลักเมตตาเพื่อสร้างสังคมที่มีความสุขและสงบ

ดังนั้น คำสอนเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางสำหรับการใช้ชีวิตแบบที่ดี แต่ยังเป็นที่มีอิทธิพลในการพัฒนาทักษะสมองและการทำให้ชีวิตมีความหมายและจุดประสงค์ทางจิตใจ

จุดเริ่มความคิดรวบรวมรักษาพระพุทธศาสนาต้นแบบของการสังคายนา

การสังคายนา (Sangha) ในพระพุทธศาสนาคือกลุ่มพระภิกษุภิกษุณีและบริหารศาสนา มีบทบาทสำคัญในการรักษาและพัฒนาพระพุทธศาสนาต้นแบบ จุดเริ่มความคิดที่เกี่ยวข้องกับการสังคายนาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สังคายนาเป็นระบบของชนิดที่สัญจรทาง พระพุทธศาสนาได้สร้างระบบการสังคายนาที่เป็นระบบของชนิดที่สัญจรทาง โดยที่สามคัมภีร์คือพระสุวรมณปิฎกสังคายนา (พระภิกษุที่ได้รับการสังคายนา) และลูกศิษย์ทั้งหลายที่กล่าวถึงสันติสุขในการสังคายนา
2. การสังคายนาเพื่อวิธีพุทธศาสนา การสังคายนาถือเป็นวิธีที่สำคัญในการปฏิบัติพุทธศาสนา ทั้งในแง่ของการพัฒนาศีลธรรม และการทำสมาธิ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการตระหนักและประสบการณ์ทางธรรม.
3. สันติสุขและการพุทธศาสนาบนพื้นฐานของการสังคายนา การสังคายนานั้นเป็นทางเข้าสู่การตามรู้การคิดและการกระทำ

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์

รัฐ คือ สมาคมของมนุษย์จำนวนหนึ่งครอบครองดินแดนแห่งหนึ่งที่มีอาณาเขตแน่นอน รวมกันอยู่ภายใต้รัฐบาลหนึ่ง ถ้าเป็นกิจการภายในเป็นองค์การแสดงออกซึ่งอธิปไตย แต่ถ้าเป็นกิจการภายนอกเป็นอิสระจากการบังคับบัญชาของรัฐบาลอื่น

องค์ประกอบของรัฐ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ

1. มีประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่
2. มีดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอน
3. มีรัฐบาล หมายถึงองค์การและคณะบุคคลที่ใช้อำนาจในการปกครองประเทศอย่างเป็นอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาลของรัฐอื่นใด ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ
4. มีอำนาจอธิปไตย หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เมื่อรัฐมีอำนาจอธิปไตยรัฐจึงมีอำนาจเหนือบุคคลทุกคน และสมาคมทุกสมาคม ในดินแดนของรัฐโดยไม่มีข้อยกเว้น

รัฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการปกครอง การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และการจัดการกับความขัดแย้งในสังคม นอกจากนี้ยังศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของรัฐ ระบบการเลือกตั้ง และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์

1. นิยามของรัฐศาสตร์ (Political Science) รัฐศาสตร์คือวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการอธิบาย การวิเคราะห์ และการทำนายเกี่ยวกับการดำเนินการทางการเมือง รวมทั้งการกำหนดนโยบายทางรัฐ

2. องค์ประกอบหลักของรัฐ (The Core Elements of the State) รัฐประกอบด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ ประชาชน, อาณาจักร, กำลังการเมือง, กฎหมาย, และการดำเนินการทางรัฐ

3. ระบบการปกครอง (Forms of Government) มีหลายรูปแบบของระบบการปกครอง เช่น ประชาธิปไตย, มонаคาร์กี, อุปมาการ, และระบอบการปกครองผสม.

4. การอธิบายการกระทำทางการเมือง (Political Behavior) รัฐศาสตร์ศึกษาเรื่องการอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล กลุ่ม, และองค์กรที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง

5. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Change) รัฐศาสตร์ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, การเปลี่ยนแปลงของระบบการปกครอง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

6. สัมพันธภาพระหว่างรัฐกับประชาชน (State-Citizen Relationship) การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน, รวมทั้งสิทธิและความรับผิดชอบ

7. นโยบายทางรัฐ (Public Policy) การศึกษาการพัฒนา การดำเนินนโยบาย, และผลกระทบของนโยบายต่าง ๆ ที่มีต่อสังคม

ดังนั้น โดยการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ช่วยให้คนทำความเข้าใจถึงโครงสร้างและการทำงานของรัฐบาล รวมถึงประเด็นทางการเมืองที่สำคัญในสังคมและโลกในปัจจุบัน

ทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา

แนวคิดทางการเมืองและการบริหารตามพุทธศาสนา มาจากกรอบความคิดที่ต้องการศึกษาแนวความคิดของรัฐบาล หรือการบริหารงานในพระไตรปิฎกนั่นเอง คำว่า แนวคิด หรือ ทฤษฎี นั้นเป็นความเห็นประเภทหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับคำภาษาบาลีว่า “ทัศนะ” คำว่าทฤษฎี หรือทัศนะเป็นคำกลางคือเป็นคำที่ใช้อธิบายสิ่งต่างๆ ตามความรู้ความเข้าใจของผู้แสดงความคิดเห็น แสดงออกตามกฎแห่งความจริง ซึ่งสามารถทดสอบและทดสอบเพื่อค้นหาคำคุณค่าของความจริงและความมั่นใจ พุทธศาสนาเรียกว่า มุมมองที่ถูกต้อง หรือทฤษฎีที่ถูกต้อง ตรงข้าม

กับความคิดเห็นหรือความรู้ใด ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับกฎแห่งความจริงซึ่งเมื่อพิสูจน์หรือทดสอบในทางปฏิบัติแล้ว จะไม่เกิดผลอันทรงคุณค่า และไม่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า

โดยแนวคิดทางการเมืองและการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนามีความหลากหลาย และมีการตีความต่างกันไปในหลายๆ แง่มุม โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การใช้คุณค่าและหลักการทางศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารประเทศและสังคม เช่น การกระทำของผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและเคารพสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนความเสมอภาคและความยุติธรรมในการแจกแจงทรัพยากร การส่งเสริมคุณธรรมและคุณค่าทางมนุษย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ การประยุกต์แนวคิดทางการเมืองและการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนายังสอดคล้องกับหลักการของการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมาก เช่น การให้โอกาสและสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน การสนับสนุนการเสรีภาพในการแสดงออกและการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเชื่อมโยงกันเป็นชุมชนที่มีสัมพันธภาพ โดยที่การกระทำทั้งหมดนี้จะเน้นไปที่คุณค่าและหลักการทางศีลธรรมตามแนว

การปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในแนวคิดทางการเมืองที่มีการสนใจและถูกนำมาพัฒนาในหลายประเทศทั่วโลก แนวคิดนี้มีหลักการที่เน้นการประกอบการพัฒนาที่มีความเอื้อเฟื้อต่อความสุขและความเจริญของมวลมนุษยชาติโดยใช้หลักธรรม จริยธรรม และสมาธิเป็นพื้นฐานในการวางแผนและดำเนินงานของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังเน้นการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและสันติภาพที่มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาสังคมและการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมและประชาชนทั้งหลาย

สรุป

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์มีความเน้นที่การปกครองและการบริหารสังคมในทางที่เสริมสร้างความสุขและความสันติภาพตามหลักศาสนาพุทธศาสนา ดังนั้น การบริหารตนเอง การปกครองตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญในรัฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์ โดยการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณและความเข้าใจทางศีลธรรม หลักสูตรพุทธศาสนาเป็นแนวทางการใช้หลักสูตรและกรรมวิธีของพุทธศาสนาในการปกครองและการบริหารสังคม เพื่อสร้างสังคมที่เชื่อมโยงด้วยความเข้าใจทางศีลธรรมและคุณค่า การเผชิญหน้ากับความทรงจำ การรับรู้และเผชิญหน้ากับความทรงจำเกี่ยวกับความลำบาก และความทุกข์ทรมานและพยายามหาทางแก้ไข

รัฐศาสตร์ที่มีแนวคิดตามพระพุทธศาสนาก็มีลักษณะที่เฉพาะตัวและเน้นการตรึงรัฐเฉพาะตำแหน่งผู้นำในการปกครอง และสร้างระบบสังคมที่เน้นคุณธรรมและความเป็นธรรมทั้งภายในรัฐและสังคมทั้งในด้านการปกครองและในด้านการประชาชน นี่คือบางแนวคิดและหลักการที่เป็นไปตามศาสนาพุทธศาสนา ดังนี้

1. การปกครองอย่างเป็นธรรม ตามพระพุทธศาสนา การปกครองควรเป็นอย่างเป็นธรรมและเป็นสง่างามต่อประชาชน ผู้นำควรทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรมและชีวิตที่ดีที่สุดสำหรับประชาชน

2. การสร้างสังคมที่มีคุณธรรม การปกครองตามแนวพุทธศาสนาจะเน้นการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและความเท่าเทียม ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาทั้งทางปัญญาและจริยธรรมของบุคคล

3. การปฏิบัติตามธรรม การปกครองควรปฏิบัติตามธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อให้รัฐและประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่เจริญรุ่งเรือง.

4. การประหาริมทรัพย์ พระพุทธศาสนาสอนให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักการของความสามัคคีที่ไม่เอื้ออาทรต่อพลังร้าย และประหาริมทรัพย์ที่ได้มาด้วยวิธีที่ถูกต้องและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

5. การสนับสนุนการพัฒนาปัญญาและจริยธรรม: การปกครองตามแนวพุทธศาสนาก็สนับสนุนการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาปัญญาและจริยธรรมของบุคคล เพื่อเสริมสร้างสังคมที่มีคุณธรรมและความเท่าเทียม

ดังนั้น ควรทราบว่ามีความหลายทศนคติและการตีความต่อแนวคิดนี้ และมีความหลากหลายในวิธีการที่แตกต่างกันในการนำแนวคิดพุทธศาสนาไปใช้ในการปกครองในประเทศต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วัชรวิวัฒน์. (2534). รัฐศาสตร์กับการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ.

พระราชปัญญาเมธี(สมชัย กุศลจิตโต). (2548). พระพุทธศาสนา : แนวคิดเพื่อพัฒนาสังคมและการเมือง. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรมการพิมพ์.

มยุรา อูร์เคนทร์. (2545). พระพุทธศาสนากับการเมืองการปฏิบัติตนของนักการเมืองในไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เวชยันต์ กิตติโสภโณ. (2544). การปกครองแบบธรรมรัฐเพลโตแนวพุทธศาสนาเถรวาทกับการปกครองแบบอุดมรัฐ: การศึกษาเปรียบเทียบ. ใน ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหามกุฏราชวิทยาลัย.